

Gerard van Gouda, bijgenaamd Aurelius, die volgens eigen opgave Erasmus tot zijn *Adagium* zou hebben geïnspireerd en eerst in 1509 een afzonderlijke beschouwing over de Bataafs-Hollandse connectie zou voltooien om die connectie vervolgens in zijn in 1517 verschenen *Divisiiekroniek* breeduit te etaleren.²⁵⁾

Opmerkelijk is dat het wederom Italiaanse namen zijn die in dit verband als inspiratiebronnen opgeld doen. Enea Silvio Piccolomini - de latere paus Pius II - noemde in 1457 Utrecht de geestelijke hoofdstad van 'volgens sommigen het land der Friezen, volgens anderen dat der Bataven'. Raffaele Maffei betitelde Holland in 1506 als het land der Bataven en Luigi Marliani schreef waarschijnlijk in het voorjaar van 1508 vol lof over Holland aan Jeroen van Busleyden. Wat Maffei schreef, doet veel denken aan Erasmus' Bataafs Oor: Erasmus was tijdens zijn Italiaanse verblijf volop in de gelegenheid kennis te nemen van Maffei's *Commentaria urbana*.²⁶⁾

Het gaat hier echter niet zozeer om die Bataafse kwestie, alswel om de aard en hoedanigheid van het geschrift van Chrysostomus in relatie tot Erasmus' identificatie. In de tekst wordt Erasmus (wezenlijk in het voetspoor van Beatus Rhenanus) duidelijk met *Germania* geassocieerd, de Duitse landen waartoe ook een groot aantal der Nederlandse gewesten werden gerekend. Een paar maanden nadat het boekje was verschenen, zou Erasmus het zelf hebben over '*mijn* Germanië, dat ik tot mijn spijt en schaamte zo laat heb leren kennen'. In een brief aan Dorpius zou Erasmus in mei 1515 refereren aan de lof die hem in Duitse landen werd toegeswaaid: 'Mij komen dagelijks veel brieven van geleerde mannen onder ogen die mij tot sieraad van *Germania*, tot zon of maan bombarderen en die mij om de waarheid te zeggen meer belasten dan sieren met de meest schitterende kwalificaties'.²⁷⁾

De inhoud van het geschrift en de publicatie als zodanig hebben overigens wel enige twijfels doen rijzen. Chrysostomus betekent 'Guldemonst', oftewel schoonspreker, wat gezien de loftuigen op Holland en Rotterdam een maar al te toepasselijke naam zou zijn geweest. Daarbij komt dat het geschrift een brief beoogt te zijn, die is gericht tot een zekere graaf Nugarolo, een naamgeving die op het eerste gezicht niet veel meer houvast biedt dan een associatie met het begrip *nuga*. Daarmee lijkt de weg naar misleidende scherts betreden, want volgens Ducange is *mensonge* - leugen - één van de associatieve betekenissen van dat woord. Tenslotte zou het verhaal heel wel in verband kunnen worden